

celoletna . . . K 4.-
pololetna . . . K 2.-
četriletna . . . K 1.-
posamezna šte. 10 vin.

Ne frankirana pisma se
ne sprejemajo; roko-
pisi se ne vračajo.

Náša Moč

Glasilo slovenskega delavstva

Uredništvo in uprav-
ništvo v Ljubljani,
Katoliška tiskarna

Oglaš se sprejemajo
po dogovoru.

Štev. 28.

V Ljubljani, 7. junija 1918.

Leto XIII.

Ženski oddelek S. K. S. Z.

ima v nedeljo, dne 9. junija 1918 ob 1/2 9.
uri dopoldne sv. mašo s pridigo na Rož-
niku. Delavstvo prosimo, naj pohiti v ne-
deljo na Rožnik!

Slovenska katoliška zveza.

Presvetli gospod knezoškof dr. Anton
Bonaventura Jeglič je poslal načelništvu
»Slovenske katoliške zveze« naslednje
pismo:

Knezoškofijski ordinariat v Ljubljani,
dne 1. junija 1918. Št. 2091.

Slavnemu
načelništvu »Slovenske katoliške zveze«
v Ljubljani.

Skrb za čistost katoliškega imena in
za cerkveno disciplino je ena glavnih
dolžnosti škofovih. To izrecno poudarja
tudi novi cerkveni zakonik (prim. can.
336). In sedanji papež Benedikt XV. je v
svoji prvi okrožnici z dne 1. novembra
1914 določno izjavil, »da ni s cerkvijo,
kdor ni s škofom«. Ta jasna najnovejša
določba najvišje cerkvene oblasti sloves-
no potrjuje staro cerkveno prakso, da si
nobena stranka, nobeno društvo, noben
časnik, nobeno podjetje ne sme lastiti pri-
devka »katoliški« brez izrecnega privo-
ljenja lastnega škofa, ker je škof odgovo-
ren za vse, kar nosi v njegovi škofiji »ka-
toliško« ime. Na tem temelju izjavljam,
da se nova stranka, ki si je nadela ime
»Slovenska katoliška zveza«, ne more in
ne sme imenovati »katoliška«, ker se ne
samo ne strinja s cerkvenopolitičnimi na-
vodili škofovimi, ampak jim naravnost na-
sprotuje.

× × ×

Kakor znano, je bivši načelnik Slo-
venske Ljudske Stranke ustanavljal preko
škofa »katoliško« stranko, kateri je Pre-
svitli zdaj prepovedal zlorabljati v namene
šusterske maščevalne osebne politike
prečastitljivo in prevzvišeno »katoliško«
ime.

Po občnem zboru I. ljubljans- skega delavskega kosum- nega društva.

Nekateri člani se težko odrečejo na-
vadi dobivati vsako leto izplačano divi-
dendo. Tem članom naj služijo sledeče vr-
stice: Največji nesreči v delavski družini
sta bolezen in smrt, to posebno, če ni v
nobeni roki prihrankov. Če umrje vzdrže-
vatelj družine in prenehajo naenkrat vsi
stalni dohodki, ni li cela družina izpo-
stavljena največjemu pomanjkanju? Kako
prav bo prišel taki družini prihranek na
dividendah, ki se bo v slučaju smrti z de-
ležem vred takoj izplačal upravičenim de-
dičem. Ali ne bo to izdatna pomoč v prvi
potrebi?

Slišijo se sicer glasovi, kaj meni mar,
kaj bo po moji smrti! Vendar take besede
ne prihajajo iz srca, govore jih le taki
ljudje, ki nimajo žene, otrok in drugih
bližnjih sorodnikov. Dober oče in mati pa
v prvi vrsti skrbita za dobrobit svojih
otrok. Saj je vendar njim posvečen ves
trud njihovega zakona!

V naših dneh je zelo razvito zavaro-
vanje za življenje, ki zapade v plačilo s
smrtjo zavarovanca. Treba je plačevati
letno premijo. Nekako tako zavarovanje
sklene sedaj član konzuma, samo s to raz-
liko, da ne plačuje nobenih premij. Divi-
denda se bo pripisovala k deležu, dokler
ne doseže zneska 500 K; ta dividenda pa
ne bo tvorila deleža, s katerim član jamči
za obveznosti zadrage, ampak deležno re-
zervo. Doslej je imelo društvo kot tako
svoj rezervni zaklad: »deležno rezervo«.

V to svrhu se bo že obstoječi re-
zervni zaklad, ki znaša nad 70 tisoč kron,
razdelil na posamezne člane v to deležno
rezervo.

Če se upošteva to in pa, kar je bilo
povedanega že v zadnji številki našega
lista, se mora reči, da pomeni ta spre-
memba pravil tako za posameznega člana,
kakor tudi za celotno društvo velik napre-
dek in očiten dobiček, ker bo društvo kot
celota lažje in popolnejše iz-
vrševalo svoj namen, člani bodo
pa imeli vrhu tega mal prihranek, ki jim
bo koristil v slučaju potrebe.

V Ljubljani imamo tudi »Slovensko de-
lavsko stavbeno društvo«, ki se nekako
vzporedno rodilo s konzumnim društvom.

To društvo je nad 100 delavskih družin
osrečilo z lastnim domom. O tem pričajo
delavske naselbine Novi Vodmat, Kodelje-
vo in Rožna Dolina. To društvo je dalo
vspodbudo drugim zasebnikom, ki so zi-
dali na svoj račun, drugače bi mi danes ne
imeli teh delavskih naselbin. Člani so tedaj
plačali 100 do 200 K pri prevzetju hiše,
drugo so plačevali v obliki najemščine
kot amortizacijo.

Danes niso take razmere, da bi bilo
misliti na uspešno delovanje tega društva
in tudi nekaj let po vojni še ne bomo pri-
šli v normalni stan. Zgodi se pa lahko čez
nekaj let, da se te razmere spremenijo, dobi
ugoden prostor za delavske hiše in poceni
gradbeni material.

Ako bi v takem slučaju ta ali oni član
želel pridobiti si lastni dom, ali mu ne
bo to zelo olajšano, če bo imel pri konzumu
že gotov kapital, s katerim bo lahko
računal? Ali ne bo v takem slučaju vsaki
član hvaležen, da se je letos storil tak
sklep?

Vsak član naj ima pred očmi, da kar
je prihranil, še vedno lahko porabi, kar je
pa porabil, se ne da več prihraniti.

Gre tu za način prisilnega štedenja,
ki je v korist posameznega člana in nujna
zahteva celotnega društva.

× × ×

Naš list je zelo zadovoljen s krepkim
pokretom, ki ga je napravilo naše »Prvo
ljublansko delavsko konzumno društvo«
v zadnjih mesecih. Preskočilo je vrlo
plot ljubljanske šentflorijanske ravani in
poganja lepa drevesa: podružnice, v dru-
gih krajih. Korak, ki ga je napravilo dru-
štvo s tem, da bodo člani hranili v društvu
samem dividendo, je tako pameten, da bolj
biti ne more. Razmere v »Prvem ljublan-
skem delavskem konzumnem društvu« so
se korenito spremenile z ustanovitvijo
prodajalen izven Ljubljane. Zato se bodo
morala pravila zadrage tako spremeniti,
da bodo lahko vsi člani sodelovali pri
upravi društva. Stari ljubljanski člani pri
tem seveda ne bodo nič oškodovani, ker
mora preiti tudi v nje zavest: čim obsež-
nejši delokrog, tem močnejše društvo sa-
mo in tem večje ugodnosti bodo tudi sami
imeli od njega. Ampak na občnih zboreh
se bo morala pač slišati beseda vseh čla-
nov. Tržičani, Križani, Kranjčani in vsi, ki
bodo še prišli v naš krog, ne morejo poha-

jati takorekoč vsi k občnim zborom v Ljubljani; zato se bodo morala pač pravila tako spremeniti, da bodo volili člani raznih krajev po razmerju števila članov odposlance, ki bodo tvorili občni zbor. Ta reč se ne bo smela dolgo odlašati.

Delegat naj bi volili člani po krajih v razmerju njih števila na obligatnih sestankih pred občnim zborom, sami naj poročajo po občnem zboru članom o zborovanju. Potrebna bodo pač tudi redna predavanja o združništvu, da bo prepričano delavstvo o njega potrebi. Morebiti celo kaže obligatno uvesti naš list za vse delavske združnike, ki bi se moral seveda v tem slučaju poleg drugih reči tudi temeljito baviti z vprašanji, ki tičejo delavske zadruge, ker se bo tako ohranil zanosni združni duh med našim delavstvom po načelih, ki smo se jih naučili od našega rajnega očeta dr. Kreka. Če kdo, je naša delavska organizacija poklicana, da ohrani čisti in neomadeževani visoko plapajoči Krekov združni prapor!

Veliko nas je tudi, ki nas preveva trdno prepričanje, da se bo moral pač predsednik našega konzuma posvetiti popolnoma delavskemu združništvu. To zapišemo, da se o tem resno premišlja in ne pozabi in ne odlašaja predolgo.

Akutno je že danes vprašanje, da se razpuste obstoječa naša krajevna delavska konzumna društva in poslujejo dalje kot deli naše delavske združne celote: Prvega ljubljanskega delavskega konzumnega društva. Ne bo šlo čez noč, to vemo, a gospodarski položaj je tak, da bodo krajna društva hiral, ker ima bodočnost le velika zaenkrat vseslovenska delavska konzumna organizacija, ki se seveda spremeni v jugoslovansko delavsko konzumno organizacijo, kadar se bo ustanovila Jugoslavija, ki se bo že zato, ker ji Nemci in Mažari tako nasprotujejo. Silno sedanje nasprotovanje rodi premišljevanje, spoznanje in priporoči zmago pravici.

Dozoreva in rad bi še doživel tisti čas, ko bomo ustanovili delavski združnigarji vseslovensko delavsko hranilnico in posojilnico. Potrebujemo jo, da se izpolni naša organizacija. Je sicer čudno, a je že tako: nakopičevanje denarja se more pobijati le z zbiranjem denarja v obliki zadruge; za nas delavce v obliki delavskih zadrug.

Delavsko konzumno združništvo, ki odgovarja zahtevam naše moderne dobe, se krepko gradi in zida. »Jugoslovanska Stokovna Zveza« se lepo širi: finančno naj se utrdi na občnem zboru ta mesec. Vse to nas navdaja z nado in nas preveva s trdnim prepričanjem, da bo morala naša delavska organizacija imeti tudi lastno hranilnico in posojilnico, o kateri je pisal naš list itak že veliko. O tej reči naj se razpravlja v vsih naših delavskih organizacijah, kadar bo prešinjena o njeni potrebi večina članov naše organizacije, se bo ustanovila, prej bi pa ne bilo niti zdravo jo ustanavljati. Morebiti je za to njeno ustanovitev ravno zdaj čas najugodnejši, a koncem koncev ne gre pri taki veliki reči ravno toliko za hipno gospodarsko konjunkturo, gre bolj za to, če so ljudje vneti za njo in če imamo tudi dovolj sposobnih in požrtvovalnih, nesebičnih in nesppekulantskih ljudi, ki bi jo rodili in vodili. Mislamo, da jih imamo. Prosimo, naj o teh rečeh pišejo tisti, ki reč umevajo in tudi tisti, ki bi se o sproženih vprašanjih radi poučili.

Jugoslovanstvo in katolicizem.

Ker majniški program — majniška jugoslovanska deklaracija — sprejema v državno edinost poleg Hrvatov in Slovencev tudi Srbe, je ta program izzval razna prigovarjanja in sumničenja. Pristašem tega programa se očita, da izdajajo katoliško stvar srbskemu pravoslavju, da ogrožajo hrvatsko stvar z zvezo s Srbi, da s

svojimi političnimi cilji tudi ogrožajo obstanek monarhije. Na ta očitavanja odgovarja znani prvobornik katoliške misli prej med Slovenci, a sedaj med Hrvati dr. Anton Mahnič, škof na Krku, v posebni politični brošurici sledeče:

Srbski problem. Srbi živijo z nami in med nami. Srbstvo je činitelj. Kakor bi se tudi protivili priznati to dejstvo, s tem ga ne spravimo s sveta. Razboritost nam predpisuje, da se mora računati s tem činiteljem. Vprašamo se: Kaj je bolj razborito, kaj je za hrvatsko in katoliško stvar bolje: napovedati srbstvu vojsko do odločitve, ali iskati z njim prijateljski modus vivendi? Gorečniki za katoliško stvar, ki se smatrajo pozvane, da proti nam gredo na vojno v imenu katolicizma, bi morali predvsem se spomniti na resne opomine našega in njihovega skupnega očeta, zaščitnika mednarodnega miru, Benedikta XV., kateri kliče vojskujočim se narodom: Na obeh straneh se naj opusti misel uničenja. Naj se pomisli, da narodi ne izumirajo. Ravnoesje sveta ter plodni in sigurni mir med narodi se mnogo lažje osnuje na medsebojni ljubezni in spoštovanju pravice in časti bližnjega, nego na številu oboroženih in odpornih trdnjavskih zgradbah. (Nemškimi škofom dne 7. sept. 1915.) Ali se naši antagonist nadejajo za hrvatsko večje koristi, če bodo s svojim sosedom, s svojim bratom po krvi in jeziku, živeli v večnem neprijateljstvu in mrznji? Ali se ne bodo tudi tukaj obistinile besede Benedikta XV., da bodo narodi »kot žalostno dedščino prenesli duh mrznje in osvete od kolena do kolena«?

Sloga s pravoslavniimi brati. Nazadnje, ali se v istini pogibelj, katera preti od srbstva hrvatski in katoliški misli, ne da obvladati, da je ne bi mogli ukloniti drugače nego da napovemo boj srbstvu? Pogledimo najnovije dogodke in odnošaje, v katerih se nahaja sedanje srbstvo. Rusija je zrušena; srbska inteligenca je decimirana in razpršena na vse strani; politične

Henrik Conscience:

Hugon pl. Craenhove.

Povest grofa Hugona pl. Craenhove in njegovega prijatelja Abulfaragusa.

Veselje našega očeta nas je pomirilo, a prestrašeni smo le bili. Tresli smo se, ko nas je poljuboval, v solze zatopljen je objela mati očeta. Nismo vedeli, česa naj se bojimo ali nadjamo.

Kar zakliče oče strastno:

»O, otročiči moji, enega samega Mesija imamo, mesija je Jezus in jaz sem njegov služabnik! Njegov glas je govoril mojemu srcu, njegova milost me je preprijala s svetlobo in z veseljem!«

Ko je spregovoril to, je potegnil iz obleke srebrni križ, obesil ga je na steno in rekel:

»Moj Izveličar in moj Bog!«

Oče je pričakoval našega jadikovanja vsled njegove verske spremembe; le ta strah je povzročeval, da se nam je tako pozno spovedal; a varal se je v svojo radost. V očeh moje matere je zaplamtel isti ogenj, zgrudila se je na kolena kot kristjana pred križ, pokleknila sva s sestro po-

leg nje; dvignila je roki in klicala Križanemu:

»Jezus, sin Davidov, ti si, o katerem je rekel Izaija: »Glej, Gospod Vam da znamenje, devica bo spočela; rodila bo sina njegovo ime bo Emanuel.« — Tvoje ime, o Mesija, naj slavi vse, kar živi. Sin božji si, rešenik sveta, Bog mojega moža in moj.«

In radostno smo odgovarjali: »Amen! Amen!«

Solze ginjenja in veselja so lile iz oči mojega očeta; pokleknil je za nami, nas objel in molil tiho nekaj časa, kakor da prosi Odrašenika, naj usliši prošnje njegovih. Nato nas je dvignil, nas večkrat objel in klical:

»O, kristjani bomo!«

Ta dan je bil najlepši mojega življenja. Čutili smo veselje, ki ga ni mogoče popisati, topili smo se v solzah; predznaki nebeškega veselja. Opoldne je prišel brabantki vitez v našo kajito. Delil je našo radost. Še bolj se je radoval, kakor mi, ker je smatral našo srečo za največjo radost, kot posledico svojega prijateljstva.

Kmalu nas je uvedel v tajnosti novega nauka: naša srca so sprejela seme Kristovega navka s tako gorečnostjo, da smo sprejeli kmalu sveti krst. Brabantki vitez

je bil moj boter, drugi plemeniti gospodje priče mojih staršev in sestre.

Nekega dne je prišel škof, katerega je spremljevalo veliko vitezov. Med velikimi slovesnostmi smo sprejeli sveti krst. Vsi navzoči gospodje so nam želeli sreče, posebno vesel je bil brabantki vitez, ki me je poljubil gotovo stokrat in mi rekel: sin moj Božidar; tako so me namreč krstili, mojemu očetu je pa bilo ime Jožef, materi Suzana, sestri Marija. Abel Farah se je spremenil v Abulfaragus.

Ko so nam čestitali še z vseh strani srečo in so slavili vitezi naše spreobrnene, smo videli odriniti od obali na morje veliko turških galej; vse se je pripravljalo na pomorsko bitko; krščanske ladje so se peljale proti svojim sovražnikom. Boja nisem videl; zapovedali so nam iti v ladje prostore, ker naša ladja ni bila namenjena boju, nismo tudi nobenega ropota slišali.

Čez eno uro je nam prišel nekdo povedat, da so zmagali kristjani, ki so zažgali štiri turške galeje. Zelo smo se radovali in molili zahvalnice, kar slišimo na krovu ropot človeških korakov. Hiteli smo po stopnicah gori in videli, da neso na našo ladjo ranjenega viteza.

Solze našega očeta so nam kmalu iz-

aspiracije so za dolgo časa neizvedljive! Prijateljem slovanske sloge se že dolgo ni ponujala ugodnejša prilika, da se končno uglaadi pot medsebojnemu zblizanju bratov, ki so se odtujili drug drugemu in med seboj sovražili bolj radi neuklonljivih slučajev usode, nego vsled lastne krivde. Bratje Hrvati, bratje katoličani! Ne poslušajmo glasu politične strasti. Istina, Srbi niso katoliki, a oni so vendar kristjani; k nam jih more privedi edino ljubav, a mužnja in preziranje jih more le še bolj odtujiti katolištvu in hrvaštvu ter jih še bolj ogorčiti. Sledimo besedam Benedikta XV.! Ko so nedavno Angleži osvojili Jeruzalem, jim je Benedikt čestital in odredil, da se poje Bogu hvala, in je pred vsem svetom izrazil očitno željo, naj sveto mesto Jeruzalem nikdar več ne pade v nekrščanske roke. A Angleži niso katoliki, Angleži so protestanti, a kot protestanti so nam bolj oddaljeni, nego pravoslavni Srbi, ki so nam vrhutega bratje po krvi in jeziku. Tako nas sv. oče Benedikt. A mi njegovi sinovi naj ostanemo za vse veke v boju s Srbi?

Srce, srce odprmo rodni krščanskim bratom, da se začne raztajati led mrznje na plamenu ljubezni. Ko si osvojimo srce, hočemo uglaadi pot do razuma. Apologetika ljubavi in prizanesljivosti pogosto slavi zmago, kjer je apologetika razuma in silogizma (logičnih

dale tistega, ki so ga prinesli nezvestnega in brez krvi. Vsi smo glasno kričali, moja sestra se je zgrudila plakajoč v naročje matere. Pokleknil sem k brabantškemu vitezu, ga klical po imenu, poljuboval njegovi modri ustnici in močil s solzami blede njegovo čelo. O, boter moj; plemeniti moj dobrotnik je bil v bitki smrtnonevarno ranjen; sulica mu je predrila vrat!

Ranjenca so položili v posteljo moje matere; moj oče je naprosil vse, ki so bili navzoči, naj ga puste pri vitezu samega. Prosil nas je:

»Prenehajte jokati; s solzami ga ne rešimo. Ženski poklekni in moliti! Ti, Božidar, prinesi hitro vodo!«

Mati in sestra sta se zgrudili na kolena pred križ; jaz sem pa tekel hitro po vodo in se vrnil z napolnjenim vrčem.

Oče je pričel brez besedi rane umivati; preiskoval je, če je ranjena kaka večja žila v vratu; čelo je žarelo očetu med preiskavanjem; obupno si je ruval lase in se zgrudil obupan na tla. In pričel sem plakati tudi jaz, ker nisem več dvomil, da mora moj prijatelj umreti.

Čez nekaj časa je dvignil oče zopet glavo in je pričel novo preiskavo. Čez nekaj časa se je pokazalo nekoliko upanja na

zaključkov) brezuspešna ter zgrešuje svoj cilj. Ali hočemo misliti na to, kako bi se osvetili za stare grehe, vračajoči silo za ognjilo? Kaj nam potem še pomeni opomin apostolov: »Ne daj se vladati zlu, nego nadvladaj zlo z dobrim«? (Rim. 12, 21.) Kdaj se bomo zavedali pravega katoliškega duha, kdaj bomo znali ceniti »dar božji« (Jan. 4, 10), dar, da smo katoliki, ter bomo po tem spoznanju svojo misel in telo uredili po idealnih načrtih, ki jih nam stavi Previdnost: potem se nam ne bo treba bati srbstva, potem se bomo samozvestno in odločno oprijeli izvršitve svoje misije, uverjeni, da bomo res končno zmagali.

Ali smo proti monarhiji? Ozmimo se zopet na drugi ugovor! Sumničijo nas ne-lojalnosti. Pravijo, da s svojimi narodno-političnimi aspiracijami ogrožamo obstanek monarhije in da težimo za cilji, ki se ne dajo spraviti v sklad z ostalimi interesi monarhije! Mi pa smo nasprotno uverjeni, da nič bolj ne pospešuje prave interese in osigura obstanek habsburške monarhije, kakor naša majniška deklaracija.

Za nas Jugoslovane je državnopravno vprašanje glede naših odnošajev napram habsburški dinastiji rešeno. Naše aspiracije ne samo ne stoje v nasprotstvu z lojalnostjo, temveč z majniško deklaracijo našo lojalnost v tej kritični dobi svetovnih prevratnih dogodkov svečano pred svetom potrjujemo. Na-

njegovem obrazu. Mirno je rekel materi in sestri:

»O moliti, veliko moliti, ker bo ozdravil z božjo pomočjo!«

Vesolja sta vzkliknili in sta še bolj goreče molili. Pomagal sem celo popoldne pripravljati očetu zdravila in pijače; ponoči sva čula pri bolniku, ki se ni premaknil, in gledala sva na vsako njegovo kretanje.

Tretji dan je bil za nas dan sreče in radosti: vzkliknil je in moj oče je rekel: »Živel bol!«

Zdravstveno stanje našega dobrotnika se je zboljšavalo; dvanajsti dan je že gledal. Mati in setra sta prečuli 40 noči pri njegovi postelji. Rana se je med tem zaprla; čez en mesec je popolnoma ozdravil. Njegova ljubezen nasproti nam je bila brezmejna. Oče mu je bil brat, meni je pa rekel sin Božidar.

Kristjani so osvojili 16. majnika 1310 otok Rod in so prepodili Turke. Veliko vitezov se je vrnilo domov, tudi mi smo sklenili, da zapustimo brodovje in si poiščemo v Evropi dom. Naš prijatelj nas je povabil, naj gremo z njim v Brabant. Svojega nismo imeli veliko in potrebovali smo zaščitnika; tudi se nam je zdelo nemogoče, da se ločimo od svojega dobrot-

zadnje naj izpade sestavni preustroj habsburške monarhije kakor mu drago, nič ni bolj želeli v interesu monarhije, nego osnovanje jugoslovanske države, kakor je zamišljena v majniškem programu.

Naloga države. Najtrdnjše jamstvo za obstanek države je v božji Previdnosti. »Po meni,« pravi večna Modrost, »kralji vladajo.« (Modr. 8, 15.) Dokler ostane država zvesta svojemu zvanju, ki ji ga je odredila Previdnost, stoji ona pod zaščito Vsemogočnega — »in protectione Dei coeli« (pod varstvom Boga nebes) (Ps. 96, 1) — bo tudi nepremagljiva. Zato poziva Sv. Duh vladarje narodov, da ljubijo modrost, potem bodo vladali na veke. »Diligite lumen sapientiae omnes, qui praeestis populus« (Ljubite luč modrosti, vsi, ki vladate narode) (Modr. 6, 23). Ljubiti luč modrosti — kaj znači drugega nego krmilo državne politike voditi za ciljem, ki ga je narodu odredila Previdnost?

(Iz »Straže« v Mariboru.)

Domače delo.

Vlada je napovedala 11. majnika 1918 uradno, da je predložil minister socialne preskrbe poslanski zbornici zakonski načrt o ureditvi domačega dela. V uradni izjavi trdi, da je dozorelo s tem vprašanje, ki je tvorilo približno 20 let v Avstriji predmet temeljitih študij, posvetov, enket. Vojni dogodki niso malo pripomogli, da so razkropili pomisleke proti vmešavanju državne oblasti v to važno in zelo obsežno gospodarsko polje. Invalidi, ki ne bodo dobili dela v tvornicah, in teh bo veliko, se bodo poskušali preživljati z domačim delom. Upoštevati se mora tudi, da se bodo oprijele domačega dela tiste ženske, ki jim je ugrabila vojska njih reditelje in ki jih bo prisililo splošno poslabšano gospodarsko stanje in delo. Velik del našega domačega dela je bil navezan pred vojsko na izvoz izdelanega blaga; industrija se bo pa morala po vojski resno boriti za izvoz,

nika. Sprejeli smo njegov predlog hvalježno in smo odpotovali v varstvu Valterja pl. Craenhovega...

»O, oče moj je bil,« je zaklicala Aleidis začudena, »Abulfaragus, zakaj si mi ime tako dolgo zamolčal?«

»Plemenita gospa,« je odgovoril starček smehljajoč se: »tvoj oče je bil, moj brat in najboljši prijatelj mojih staršev. Ne moreš verjeti, kako sem ljubil njega, najhrabrejšega krščanskega viteza. Kri, ki se pretaka po tvojih žilah, je najplemenitejša, katero je kdajkoli ogrevalo solnce v vseh treh delih sveta! Povedal ti njegovega imena prej nisem, ker te nisem hotel žalostiti s popisom njegove smrtne bolezni.«

Aleidis je molčala, njene lesketajoče se oči in njeni napol odprti ustnici so pa izdajale njeno radovednost. Abulfaragus je to zapazil in je nadaljeval:

»Potovali smo dolgo, predno smo prišli v mesto Lüttich ob Mozi. Moj oče je dobil tam toliko naših prejšnjih verskih pripadnikov, da je sklenil se tam naseliti kot zdravnik. Dobri grof pl. Craenhove nam je vsilil veliko vsoto denarja. Kupili smo si hišo ob cesti, kjer so stanovali judovski menjevalci denarja; Valter pl. Craenhove je pa odpotoval v svoj grad.«

kar bo vplivalo na znižanje plač. Vse navedene okolnosti bodo vplivale na neugodne plačilne in delovne razmere.

Vladni načrt namerava uvesti predpogoje, ki bodo omogočevali ureditev plačilnih in delovnih razmer domačega dela. Naslanja se na zadnja predpoda postavo-daje, ker posnema iz načrtov poročevalcev trgovinskega ministrstva, ki so jih izdelali leta 1911. z ozirom na konfekcije in na nasvete delovskega sveta in drugih korporacij. Ker se domače delo cepi, se mora postavna ureditev omejevati na to, da zagotavlja gotovo najnižjo mero delavskega varstva in omogočuje vplivanje na plačilne in delovne pogoje s posebnimi napravami.

Prvi del načrta tiče vse vrste domačega dela in obsega I. in II. oddelek. Skuša ustvariti vse predpogoje, ki naj omogočijo nadzorovalni oblasti, da lahko vpogleda vsak trenutek v plačilne pogodbe domačih delavcev, da se kolikor mogoče pojasni pravno razmerje. Ta namen zasledujejo predpisi o zapiskih zaposlenih, o razglasitvi delovnih pogojev in o uvedbi dobavljivih knjig.

Tretji oddelek obsega varnostne predpise splošne varnosti. Drugi del načrta zasleduje namen, da se uporabi pred vsem pri tistih vrstah domačega dela, kjer je mogoče urediti delovne plače. V prvi vrsti pride v poštev konfekcijsko delo. Naloga, da posegajo neposredno v plačilne razmere, se poverja posebnim organom, ki jih sestavljajo zastopniki udeleženih strank: osrednjim komisijam za domače delo, ki jih podpirajo krajne komisije domačega dela. Njih naloga je, da določujejo najnižje plače in druge obvezne predpise o delovnih in dobavljivih pogojih, če se niso dosegle proste pogodbe potom organizacij. Ministru socialne preskrbe je pridržano, da potrdi sklepe komisije. Krajnim komisijam za domače delo se nakazuje posebno vloga razsodišč v sporih med delojemalci in delodajalci. Določila postave se bodo uveljavila pol let po sklenjenem miru.

× × ×

Vsekakor pozdravljamo, ker se je upala priti koncem koncev vlada na dan s tem zakonskim načrtom. Trajalo je pa dolgo časa, da se je to zgodilo. Vlade so se bale ovir s strani delodajalcev, ki bodo seveda tudi zdaj vse poskusili, da preprečijo postavbo. Kako močni so izkoriščevalci in delavski krvosesi, nam dokazuje križeva pot socialnega zavarovanja.

V organizacijskem oziru nastane naši »Jugoslovanski Strokovni Zvezi« dolžnost, da njeni skupini v Stražišču (sitarji in sitarice!) in v Idriji (čipkarice!) pouče svoje člane o važnosti vladnega zakonskega načrta, ki smo ga obrazložili kratko s tem člankom.

Jugoslovani!

Mariborsko mesto ima na poti do Adrije in kot križišče važnih železnic največji pomen za ohranitev štajerskih Slovencev. Skrbeti moramo torej, da naša mladina na tej važni točki ne ide v pogubo, ampak ima priliko se v svojih šolah narodno ohraniti.

Ker so dosedanja poskusi doseči javno šolo vsled nasprotne avtonomne mestne občine ostali brez uspeha, hočemo sami svoje šole najprej v mestu in potem v okolici ustanavljati.

Zato so se zbrali v znamenju narodnega zedinjenja podpisani zastopniki mariborskih Slovencev in sklenili delati z vsemi silami na to, da ustanovijo že letos v Mariboru slovensko šolo.

Ker pa so v današnjih razmerah stroški za taka podjetja nenavadno veliki, se obračajo podpisani na ves jugoslovanski narod z nujno prošnjo, da ji priskočijo posamezniki in korporacije z denarnimi doneski na pomoč ter pomagajo rešiti slovenskemu narodu v najvažnejšem trenutku mladi naraščaj.

Prispevke prevzema mariborska moška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda, ki upravlja poseben fond izključno za slovensko šolo v Mariboru.

Kdor daruje 1000 K, je pokrovitelj, kdor daruje 300 K, je ustanovnik, kdor pa 100 K, je dobrotnik slovenske šole v Mariboru.

Imena pokroviteljev se vklešejo v svoječasno šolskem poslopu v posebne spominske plošče, imena ustanovnikov pa se vpišejo v zlato knjigo slovenske šole v Mariboru. Imena vseh podpornikov se objavi v časopisih.

Največje zadoščenje pa bo imel vsak posamezni podpornik v zavesti, da pomaga s svojim darom ohraniti jugoslovanskemu narodu slovensko kri.

Šolski odsek: Dr. Josip Hohnjec, profesor bogoslovja. Anka Leskovarjeva, odv. soproga. Stanko Marin, uč. profesor. Dr. Rad. Pipuš, odvetnik. Fran Pišek, tajnik. Marija Poljančeva, prof. soproga. Dr. Fran Rosina, odvetnik. Dr. Karel Verstovšek, deželni in državni poslanec. Fran Voglar, gimn. profesor. Franjo Žebot, urednik.

Izdajatelj in odgovorni urednik Mihael Moškerc.
Tisk Katoliške Tiskarne.

Miši - podgane stenice - ščurki

Izdelovanje in razpošiljatev preizkuš. radikalno učinkujočega uničevaln. sredstva, za katero dohajajo vsak dan zahvalna pisma. Za podgane in miši K 5'—; za ščurke K 4'50'; tinktura za stenice K 2'—; uničevalec moljev K 2'—; prašek proti mrčesom K 1'50 in K 3'—; sem spadajoči razprševalec K 1'20; tinktura proti ušem pri ljudeh K 1'20; mazilo za uši pri živini K 1'50; prašek za uši v obleki in perilu K 2'—; tinktura za bolhe pri pseih K 1'20; prašek proti ušem pri perutnini K 2'—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3'—, — Pošilja po povzetju Zavod za pokončevanje mrčesa

M. Jünker, Zagreb 41, Petrinjska ulica 3.

**Surbenje,
garje,
lišaj,
hraste.**

Najzanesljiveše sredstvo proti temu je
„PARATOL“
domače mazilo.

Ne maže, je brez duha, torej tudi čez, dan uporabno. Velik lonček K 5'50
dvojni lonček K 6. — PARATOL -
PRAŠEK varuje občutljivo kožo.
Skatija K 2'50. — Oboje se dobi proti
predplačilu ali povzetju pri
PARATOL delavnici lekarnarja M. KLEIN-A
Budapešta VII-21. Rózsa-utca 21.

NADOMESTILO MILA

za pranje perila, izborno peneče in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 zavoj, t. j. 5 kg K 12'—, 1 zavoj z 10 kg K 23'—.

Preprodajalci dobé popust pri naročbi celega zaboja z 250 kosi. Belo mineralno milo za čiščenje rok in finejšega perila, 1 zavoj 32 kosov K 14'—, Nadomestek za toaletno milo v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoj 32 kosov K 18'—, Toaletno milo s finim vonjem, roza barve, 1 zavoj 24 velikih kosov K 18'—, Razpošilja po povzetju. Pri večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoj vsake vrste.

Izvozno podjetje M. Jünker v Zagrebu 41,
Petrinjska ulica 3, III., telefon 23-37.

Ustanov. 1. 1893.

Ustanov. 1. 1893.

UZAJEMNO PODPOMO DRUŠTVO U LJUBLJANI

registrovana [zadruga] z omejenim jamstvom.

**Dovoljuje članom posojila proti
poroštvu, zastavi življenskih polic,
posestev, vrednostnih papirjev ali
zaznambi na službene prejemke.**

Vračajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne
vloge in jih obrestuje po 4 1/4 %.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848,40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

**jedilno olje, čaj, kakor tudi
vse drugo specerijsko blago.**

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu
kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti št. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3

je imela koncem 1. 1916. vlog . . . K 55.000.000
hipotečnih in občinskih posojil . . . 39.000.000
rezervnega zaklada . . . 1.500.000

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po 4%, večje in nestalne vloge pa po dogovoru. — Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade. — Za varčenje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/2 % obrestim in proti najmanj 1% oziroma 3/4 % odplačevanju na dolg. — V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.